

СУБ'ЄКТИ ДИСЦИПЛІНАРНОГО ПРОВАДЖЕННЯ ЩОДО ДЕРЖАВНОГО СЛУЖБОВЦЯ: КРИТЕРІЙ ВИЗНАЧЕННЯ ТА НЕОБХІДНІСТЬ ЗАКОНОДАВЧОГО ЗАКРІПЛЕННЯ

Звертаючи увагу на реалії сьогодення та стрімкий розвиток і удосконалення державної служби в Україні, важливе значення має удосконалення механізму реалізації дисциплінарної відповідальності. Украй важливим є висвітлення питання нормативного закріплення суб'єктів дисциплінарного провадження щодо державного службовця. Суб'єктами дисциплінарного провадження щодо державних службовців є особи, які, відповідно до законодавства, беруть участь у провадженні, набувають прав та обов'язків та реалізують їх. Значним недоліком вітчизняного законодавства у сфері регулювання дисциплінарного провадження щодо державних службовців є відсутність чіткого визначення кола суб'єктів дисциплінарного провадження. Закон України «Про державну службу» (1993) взагалі не регламентує питання суб'єктів провадження. У Законі «Про державну службу» (2011) виокремлюються лише суб'єкти, уповноважені застосовувати дисциплінарні стягнення (ст. 54). Тому, можна стверджувати, що чітке виокремлення груп суб'єктів дисциплінарних проваджень щодо держслужбовців у законодавчих актах все ж відсутнє.

Зарубіжний досвід Німеччини та Російської Федерації указують на чітке законодавче визначення кола суб'єктів, які беруть участь у дисциплінарному провадженні щодо державних службовців. Законодавство визначає правовий статус суб'єктів, визначаючи їх основне призначення у провадженні (Публічна служба. Зарубіжний досвід та пропозиції для України / [за заг. ред. В. П. Тимощука, А. М. Школика]. — К. : Конус-Ю, 2007. — 735 с.).

Виходячи з аналізу теоретичних напрацювань та закордонного досвіду, до суб'єктів дисциплінарного провадження щодо державного службовця необхідно віднести: 1) суб'єкт, уповноважений застосовувати дисциплінарні стягнення (суб'єкт дисциплінарної влади); 2) суб'єкти дисциплінарного обвинувачення; 3) суб'єкти щодо яких здійснюється провадження; 4) суб'єкти дисциплінарного захисту; 5) суб'єкти, що сприяють проведенню дисциплінарного провадження (потерпілий, свідок, експерт, спеціаліст, перекладач).

Суб'єкт уповноважений застосовувати дисциплінарні стягнення (суб'єкти дисциплінарної влади). Основне призначення цієї групи

суб'єктів дисциплінарного провадження полягає: по-перше, у вирішенні питання щодо порушення дисциплінарного провадження; по-друге, у перевірці матеріалів, що були надані суб'єктом дисциплінарного обвинувачення; по-третє, у розгляді матеріалів справи та прийнятті законного та обґрунтованого рішення; по-четверте, у встановленні відповідного виду дисциплінарного стягнення за вчинення дисциплінарного проступку. Це єдиний суб'єкт дисциплінарного провадження, статус якого визначено в Законі «Про державну службу» (2011).

Суб'єкти дисциплінарного обвинувачення. Основне призначення цієї групи суб'єктів дисциплінарного провадження полягає в тому, що вони: по-перше, здійснюють заходи щодо виявлення дисциплінарного проступку, а по-друге, обґрунтовують необхідність притягнення винних осіб до відповідальності перед суб'єктом, уповноваженим застосовувати дисциплінарні стягнення. У Законі «Про державну службу» (2011) законодавець у ст. 54 визначив лише суб'єктів, які уповноважені застосовувати дисциплінарні стягнення.

Суб'єкти щодо яких здійснюється провадження. Цю групу суб'єктів представляє державний службовець, який вчинив дисциплінарний проступок, або підозрюється у його вчиненні.

Наступною групою суб'єктів є суб'єкти дисциплінарного провадження, до яких належить захисник. Українським важливим є закріплення в Законі України «Про державну службу» (2011) такого суб'єкта, оскільки, згідно із ст. 59 Конституції України кожен має право на правову допомогу, на забезпечення цього права та права на захист від обвинувачення при вирішенні справ у судах та в інших державних органах. Відповідно до цієї статті, Конституційний Суд України своїм рішенням від 16.11.2000 р. встановив, що, закріпивши право фізичної особи на правову допомогу, конституційний припис «кожен є вільним у виборі захисника своїх прав» за своїм змістом є загальним і стосується не лише підозрюваного, обвинуваченого чи підсудного, але й інших фізичних осіб, яким гарантується право вільного вибору захисника з метою захисту своїх прав та законних інтересів, що виникають із цивільних, трудових, сімейних, адміністративних та інших правовідносин, а не тільки з кримінальних. Отже, положення ст. 59 Конституції поширюється і на правовідносини, що виникають під час дисциплінарного провадження стосовно державних службовців. Таким чином, виходячи із вищенаведеного, захисник уповноважений здійснювати такі функції, як захист прав і законних інтересів та надання правової допомоги особі, щодо якої здійснюється дисциплінарне провадження. Для виокремлення особливої ролі такої групи суб'єктів, саме в дисциплінарному провадженні щодо державного службовця, вбачається необхідним в Законі закріпити «суб'єкти дисциплінарного захисту». Розглядаючи цю

групу суб'єктів дисциплінарного провадження, необхідно зазначити, що суб'єкт дисциплінарного захисту — це захисник, тобто особа, яка є адвокатом або іншим фахівцем у галузі права, який відповідно до закону має право на надання правової допомоги.

Наступною групою суб'єктів є суб'єкти, що сприяють проведенню дисциплінарного провадження. До них належать: потерпілий, свідок, експерт, спеціаліст, перекладач, тобто це ті особи, які за необхідності можуть брати участь у провадженні для забезпечення законодавчих принципів та для повного та всебічного розгляду та вирішення справи.

Отже, на основі аналізу питання поняття, видів та суб'єктів дисциплінарного провадження щодо державного службовця, можна зробити висновок, що відсутність чіткого нормативного закріплення питання є значною прогалиною законодавства і сприяє порушенню закону при здійсненні дисциплінарного провадження та зловживанню окремих груп суб'єктів своїми повноваженнями.

ПАНФІЛОВ О. Є.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
асистент кафедри адміністративного та фінансового права,
кандидат юридичних наук

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВАХ ПРО КОРУПЦІЙНІ АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ

Чинне законодавство не містить поняття провадження у справах про адміністративні правопорушення, проте таке поняття було вироблене наукою адміністративного права. Як відзначають С. В. Ківалов та Л. Р. Біла-Тіунова, провадження у справах про адміністративні правопорушення є одним із специфічних та важливих адміністративно-юрисдикційних проваджень, що входять до адміністративно-юрисдикційного процесу (Ківалов С. В., Біла Л. Р. Адміністративне право України: навч.-метод. посіб. / С. В. Ківалов, Л. Р. Біла. — 2-ге вид., перероб. і доповн. — Одеса: Юридична література, 2002. — С. 52). Адміністративно-юрисдикційний процес визначають як врегульовану адміністративно-процесуальними нормами правозастосовну та правоохоронну діяльність органів державного управління, а в передбачених законом випадках — і інших органів та їхніх посадових осіб і представників громадських організацій щодо застосування адміністративно-правових санкцій при вирішенні індивідуально-конкретних справ, які